

Rundskriv
fra
Riksadvokaten
Ra 96-463 624.7

Del II-nr. 2/1998
Oslo, 20. desember 1998

Statsadvokatene i
Politimesteren i

DNA-registrering

I INNLEDNING

Ved lov av 22. desember 1995 nr 79 ble det vedtatt endringer i straffeprosessloven § 157 annet ledd om innhenting av biologisk materiale med sikte på DNA-analyse. Samtidig ble ny § 160a om adgang til å etablere et sentralt DNA-register vedtatt. Lovendringen trådte i kraft straks. Forarbeider til lovendringene er NOU 1993:31, Ot.prp. nr. 55 (1994-95) og Innst. O. nr. 5 (1995-96).

Ved kgl. res. 5. september 1997 nr. 961 ble det gitt et nytt kapittel 11a i påtaleinstruksen om det sentrale register over DNA-profiler. Endringene trådte i kraft samme dag. For en nærmere beskrivelse av endringene i påtaleinstruksen vises til rundskriv G-91/97 fra Justisdepartementet av 23. desember 1997.

Det sentrale registeret over DNA-profiler er delt i et identitetsregister over nærmere angitte personers DNA-profil og et sporregister med DNA-profiler fra åsteder med ukjent gjerningsmann. Riksadvokaten anser DNA-registrering (i spor- og identitetsregisteret) som et viktig hjelpemiddel for oppklaring av alvorlige forbrytelser. Statsadvokatene er gitt ansvaret for registrering i identitetsregisteret, jf. påtaleinstruksen § 11a-2 fjerde ledd. I de tilfeller som er angitt i § 11a-2 *første* ledd *skal* registrering i identitetsregisteret foretas. Etter bestemmelsens *annet* ledd *kan* registrering i tillegg foretas i enkelte andre tilfeller. Identitetsregisterets nytteverdi er avhengig av at registreringene er korrekte, og riksadvokaten understreker at registrering må vurderes rutinemessig i de aktuelle sakstyper.

DNA-profiler for registrering i identitetsregisteret kan være innhentet under etterforskningen i medhold av straffeprosessloven § 157 (jf. påtaleinstruksen § 10-1 første ledd annet punktum) eller som følge av statsadvokatens beslutning etter at straffesaken er endelig avgjort i medhold av straffeprosessloven § 160a annet ledd.

II OBLIGATORISK REGISTRERING AV DNA-PROFILER ("SKAL-TILFELLENE")

Statsadvokatene er i de tilfellene som er omhandlet i påtaleinstruksen § 11a-2 første ledd bokstav a) - d) tillagt et rent gjennomføringsansvar; er vilkårene oppfylt skal registrering foretas. Statsadvokaten må foreta denne vurderingen selv, den kan ikke overlates til politiet.

Hvor registreringen unntaksvis bygger på påtalemyndighetens bevisvurdering alene, se § 11a-2 første ledd bokstav d), må det foretas en særlig grundig vurdering av om vilkårene for registrering er oppfylt.

III REGISTRERING ETTER DEN FAKULTATIVE BESTEMMELSE ("KAN-TILFELLENE")

Generelt understrekes at påtaleinstruksen § 11a-2 annet ledd gir anvisning på et skjønn. Hensikten med registreringen - å oppklare mulige fremtidige eller tidligere alvorlige forbrytelser begått av den registrerte - må stå sentralt i skjønnsutøvelsen. Veiledende momenter i vurderingen er blant annet lovbruddets art og alvor, skyldgraden (forsett eller uaktsomhet) og om det dreier seg om en gjentatt forgåelse. Sannsynligheten for å finne biologisk materiale egnet til DNA-typing ved en mulig senere forgåelse bør neppe stå særlig sentralt i vurderingen. Dels er dette vanskelig å bedømme ut fra den forbrytelsen domfelte nå har begått, dels er teknologien i rask utvikling, og unnlatt registrering på grunnlag av dagens kunnskap kan vise seg uheldig om få år.

Etter **bokstav a)** i annet ledd kan personer som nevnt i første ledd registreres ved overtredelse eller forsøk på overtredelse av bestemmelser i straffelovens kapitler 14, 19, 22 og 25 som ikke er nevnt i "skal-regelen" i første ledd. En oppregning av hvilke straffebud som bør gi grunnlag for registrering, blir lett tilfeldig. Riksadvokaten vil snarere fremheve lovbruddets alvor og eventuelle tidligere forgåelser av samme eller lignende art som sentrale momenter i skjønnet. Ved den rettskraftige dom som foreligger på registreringstidspunktet, vil disse momenter være klarlagt. Ved å vektlegge slike objektive momenter tas hensyn til behovet for samfunnsvern og gjentakelsesfare uten at en behøver å gå inn på en vanskelig, og stigmatiserende, vurdering av subjektiv gjentakelsesfare. Dette utelukker likevel ikke at en slik vurdering kan være nødvendig i enkelte tilfeller.

Ved første gangs forsettlig overtredelse av en eller flere bestemmelser i straffeloven kapittel 14, 19, 22 og 25 som ikke faller inn under "skal-regelen", skal registrering normalt foretas dersom det er idømt ubetinget fengselsstraff i *2 år eller mer*. Er domfelte tidligere domfelt for forbrytelse av samme eller lignende art, skal registrering likeledes i alminnelighet foretas dersom det nå er idømt ubetinget fengsel i *6 måneder eller mer* for forsettlig forgåelse. Ved mildere straffer eller lavere skyldgrad må det anlegges en bredere skjønnsmessig vurdering etter de generelle kriterier som er nevnt ovenfor.

Bokstav b) gir anledning til å registrere personer som nevnt i første ledd "som er domfelt før loven trådte i kraft" og som avsoner dom, er under sikring eller er løslatt på prøve. Overgangsreglene er nærmere omtalt under V nedenfor.

Som fremhevet av utvalget som utredet bruk av DNA-analyse (NOU 1993:31 side 32), ville det være en forsømmelse overfor mulige fremtidige fornærmede å unnlate registrering av personer domfelt relativt kort tid før registeret kom i bruk. Det bør derfor regelmessig foretas registrering av personer som er domfelt for overtredelse av straffe-

loven §§ 192, 195, 207, 209, 231, 233 eller 268 jf 267, og som på registreringstidspunktet avsoner dom, er under sikring eller er løslatt på prøve.

Det vil sjelden være grunn til å avslå en anmodning fra en person som ønsker å bli registrert, jf. **bokstav c**).

IV SAKSGANG, MELDINGSRUTINER, SLETNING MV

Har statsadvokaten selv ført aktoratet, er innstilling fra politiet i registreringsspørsmålet vanligvis ikke nødvendig. Er saken aktorert av politiet, og politiet mener det skal eller bør foretas registrering av domfeltes DNA-profil, begrunnes dette samtidig med at saken oversendes statsadvokaten med innstilling om fullbyrding eller bruk av rettsmidler.

Dersom politiet unntaksvis har kompetanse til å treffe fullbyrdelsesvedtak i sak hvor registrering kan foretas, og mener registrering bør foretas, sendes saksdokumentene med begrunnet innstilling til statsadvokaten for avgjørelse.

Etter påtaleinstruksen § 11a-5 første ledd skal den som blir registrert i identitetsregisteret straks gis melding om dette. Videre bør det gis informasjon om innsynsretten etter første ledd annet punktum og om klageadgangen etter annet ledd. Disse oppgavene tilligger naturlig påtalemyndigheten og bør utføres av politiet med mindre statsadvokaten beslutter en annen ordning. Gjenpart av beslutningen og underretningen tas inn som dokument i saken.

Kriminalpolitisen har utarbeidet et skjema til bruk ved beslutninger om registrering og ved underretninger Som i alminnelighet bør nyttes. (Ved beslutning om registrering som ikke er basert på fellende straffedom, jf. påtaleinstruksen § 11a-2 første ledd bokstav b) og d) eller annet ledd bokstav c), er skjemaet lite anvendelig for statsadvokatens beslutning.)

Beslutning i registreringsspørsmålet bør vanligvis treffes samtidig med at statsadvokaten gir ordre om fullbyrding.

Vanlig saksgang vil være:

- ∞ Avgjørelse om registrering treffes av statsadvokaten på fastsatt skjema, eventuelt etter innstilling fra politiet.
- ∞ Statsadvokaten sender saken med beslutningen om registrering til politiet som, om prøve ikke allerede er tatt, sørger for at det gjøres i samsvar retningslinjene i rundskriv nr. 11 fra Kriminalpolitisen av 23. mars 1998.
- ∞ Politiet underretter om vedtak, klageadgang mv. i forbindelse med at det tas prøve, eller om prøve allerede er tatt, parallelt med at melding om innføring i registret sendes til Kriminalpolitisen.

Etter påtaleinstruksen § 11a-6 siste ledd skal DNA-profilen slettes fra registeret etter at vedkommende er død. Dersom en domfelt etter gjenopptagelse av straffesaken blir frifunnet for den handlingen som begrunnet registreringen, skal også opplysningen slettes. Skyldes frifinnelsen i gjenopptagelsessaken manglende tilregnelighet, vurderes spørsmålet om fortsatt registrering etter påtaleinstruksen § 11a-2 første ledd bokstav b). Ansvar for sletting ligger hos Sjefen for Kriminalpolitisen.

V OVERGANGSREGLER

Loven trådte i kraft straks (22. desember 1995), men forskriftene som etablerte registeret trådte først i kraft 5. september 1997. Registeret var operativt fra januar 1998. Riksadvokaten antar etter dette at overgangsspørsmålene må løses slik:

- ∞ All registrering på grunnlag av dommer avsagt *etter 22. desember 1995* følger reglene i § 11a-2 første ledd a) - c) og annet ledd a) og c). Ved henleggelse etter 22. desember 1995 på grunn av strafferettslig utilregnelighet vurderes registrerings-spørsmålet etter § 11a-2 første ledd bokstav d).

Politimestrene må gjennomgå avsagte dommer i distriktet for overtredelser av en eller flere bestemmelser i straffelovens kapitler 14, 19, 22 og 25 avsagt etter 22. desember 1995. Det må vurderes om registrering *skal* foretas etter § 11a-2 første ledd eller *bør* foretas etter bestemmelsens annet ledd. Riksadvokaten antar det, av praktiske hensyn, kan unnlates registrering i enkelte "skal-tilfeller" dersom domfelte på tidspunktet for gjennomgangen ikke lenger er under soning eller undergitt sikring.

- ∞ Registrering av personer domfelt *før 22. desember 1995* vurderes etter annet ledd bokstav b) etter retningslinjer gitt ovenfor. Politimestrene må gjennomgå rettskraftige dommer for overtredelse eller forsøk på overtredelse av straffeloven §§ 192, 195, 207, 209, 231, 233 eller 268 jf 267 avsagt før 22. desember 1995 hvor domfelte på tidspunktet for gjennomgangen fortsatt er under soning, sikring eller løslatt på prøve

Politimestrene sender alle "skal-saker", og de "kan-sakene" som bør lede til registrering, til statsadvokaten med begrunnet innstilling.

Tor-Aksel Busch

Knut H. Kallerud
førstestatsadvokat